

Banc d'Experiències i Bones Pràctiques

PROJECTE ESCALES

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2014

Per una convivència saludable

Promogut per: Centre de Serveis Socials Clot-Camp de l'Arpa del
Institut Municipal de Serveis Socials

**Ajuntament
de Barcelona**

PRÀCTICA FINALITZADA
2020

Presentació

El projecte “Escalaes” desenvolupa un abordatge integral de les dificultats de convivència en l'àmbit veïnal derivades de problemàtiques de salut mental. Des de l'any 2011, els Serveis Socials del Clot-Camp de l'Arpa impulsen un projecte per abordar els conflictes a les escales de veïns on poden viure persones aïllades amb trastorns mentals no diagnosticats ni tractats. Donada la important quantitat de demandes veïnals i la complexitat de les situacions, el projecte “Escalaes” estableix uns canals d'actuació coordinats entre tots els serveis implicats o coneixedors d'aquest tipus de casos. Hi participen serveis de l'àmbit de la salut, salut mental, serveis socials, serveis especialitzats, Projecte d'intervenció comunitària intercultural Clot i Camp de l'Arpa, Districte Sant Martí, així com diverses entitats socials en el camp de la salut mental, etc. Un altre element clau és la participació dels veïns i veïnes afectats per aquestes situacions. El projecte ha contribuït a la millora de la qualitat de vida de les persones afectades.

Aquesta pràctica està vinculada amb: serveis socials, mediació, prevenció, salut mental, treball en xarxa, districte

El context

El projecte “Escalaes” neix davant la detecció, per part dels Serveis Socials del Clot-Camp de l'Arpa, de nombroses demandes respecte de situacions conflictives derivades de la mala **convivència** veïnal amb persones que pateixen algun trastorn de salut **mental**. Les instàncies i queixes feien referència sobretot a situacions generades per persones que viuen soles, aïllades, i que tenen majoritàriament algun tipus de trastorn. Situacions que, en alguns moments, també arriben a serveis socials derivades directament d'hospitals. En general, es tracta de persones soles, molt deteriorades, alguns amb Síndrome de *Diògenes*, d'altres amb trastorns mentals complexos. Davant les situacions de conflicte, les comunitats de veïns es troben amb dificultats i desconeixen on poden adreçar-se, quines **estratègies** poden utilitzar o com fer front a aquestes situacions complexes. Així doncs, el novembre del 2010, els serveis socials reben la proposta de participar en la taula de convivència creada per dissenyar, entre d'altres intervencions, el pla de barris. Després d'un procés de reflexió conjunta amb les entitats i tècnics que participen de la taula, es decideix impulsar dos projectes: el projecte de gent gran (posteriorment fusionat amb el projecte Radars), i el projecte **Escalaes-Salut Mental**.

Objectius i abast

L'**objectiu general** del projecte és realitzar un abordatge integral de les dificultats de convivència veïnal conseqüència de problemàtiques de salut mental, per tal de millorar la qualitat de vida de les persones afectades i evitar el seu aïllament. Per la seva banda, els **objectius específics** són:

1) En l'àmbit de la salut:

- Establir canals d'actuació coordinats entre tots els serveis implicats o coneixedors d'aquestes situacions: salut, salut mental, serveis socials, serveis especialitzats, hospitals.
- Cercar estratègies d'apropament per afavorir la valoració psiquiàtrica de la persona que genera el conflicte.
- Afavorir la vinculació de la persona a serveis socials, ABS i/o CSMA per al seu tractament i així millorar la seva qualitat de vida.
- Informar a la Fiscalia en els casos on la persona rebutgi totalment l'ajuda i existeixi un risc per si mateixa i per l'entorn.

2) En l'àmbit de la convivència:

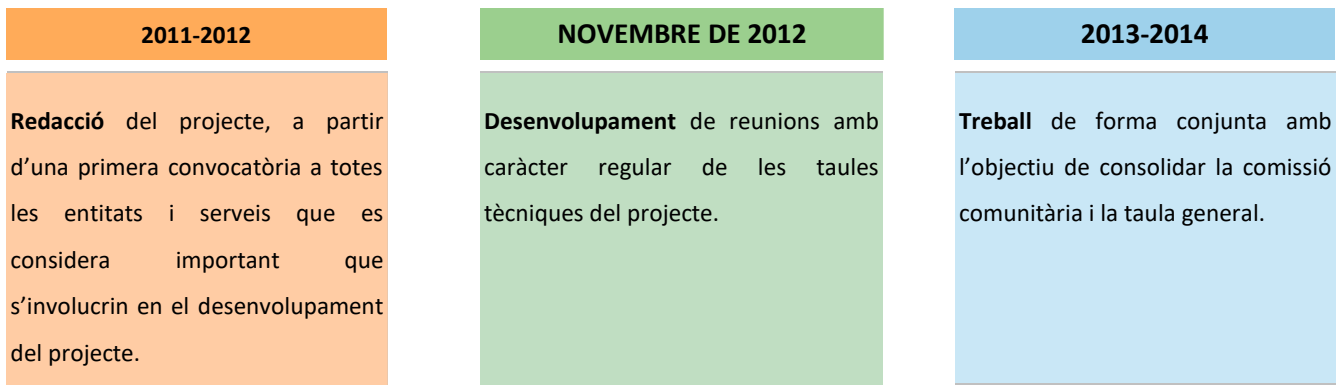
- Divulgar i donar a conèixer el projecte al teixit associatiu del territori.
- Informar, orientar i assessorar als veïns afectats sobre els procediments d'actuació.
- Informar, orientar i assessorar, si s'escau, dels processos legals que se'n puguin derivar.
- Demandar la implicació del veïnat en la comprensió de la situació i el seu abordatge.
- Identificar referents a nivell de veïnatge.
- Mantenir el seguiment de l'actuació al llarg del procés entre veïnat i serveis.
- Potenciar la relació del teixit associatiu del territori amb les entitats especialitzades en salut mental per tal de treballar conjuntament de cara a la comunitat i treballar per la desestigmatització de la malaltia.

Pel que fa al **col·lectiu destinatari**, el projecte està dirigit a dos tipus de col·lectius. D'una banda, veïns i veïnes del Clot Camp de l'Arpa que conviuen en el mateix edifici amb persones que pateixen algun tipus de trastorn mental, diagnosticat o no, que els dificulta la convivència i que pot arribar a generar greus conflictes. D'altra, persones que pateixen algun dels trastorns anteriorment descrits i que desenvolupen conductes problemàtiques que dificulten la convivència a la comunitat. L'**abast** del projecte comprèn la zona del **Clot-Camp de l'Arpa**.

El procés d'implementació

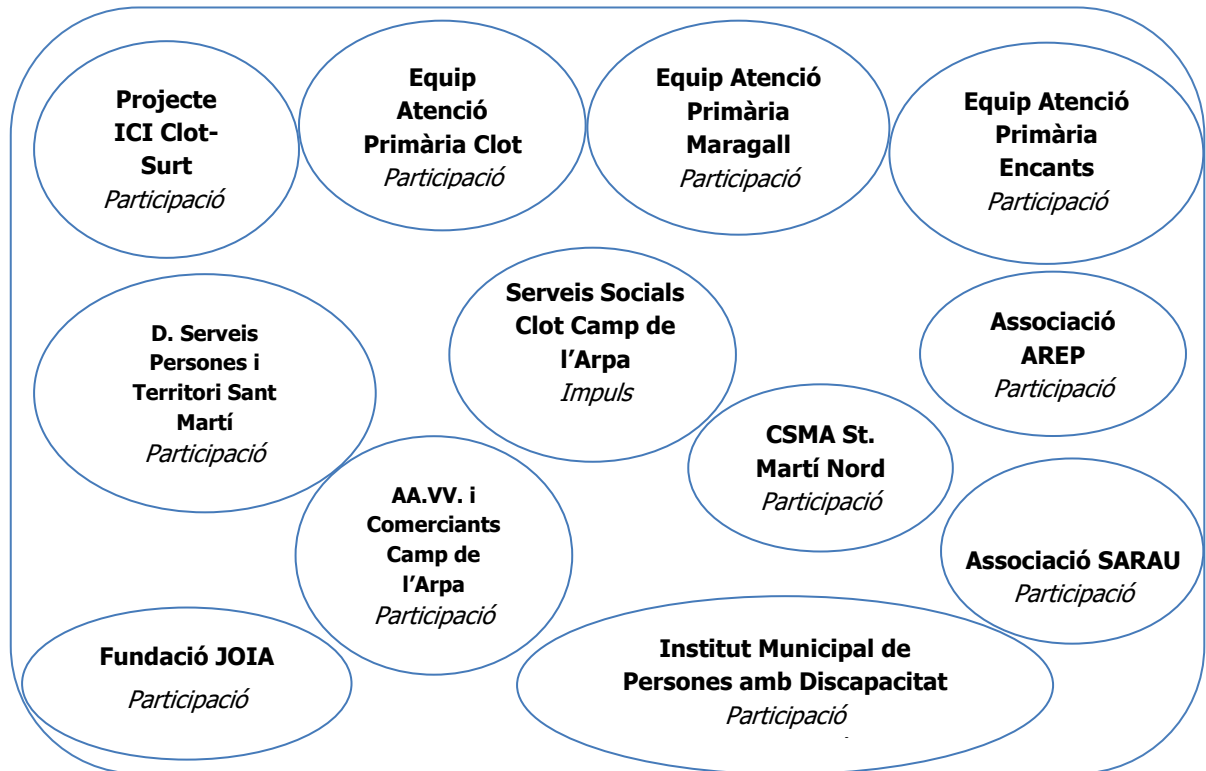
a) Etapes

El projecte Radars s'inicia el 2010 amb l'elaboració d'una **proposta** per desenvolupar una intervenció en el districte. La següent gràfica presenta el procés d'implementació del projecte.

b) Actors implicats

El projecte Escales està impulsat pels Serveis Socials Clot-Camp de l'Arpa i compta dos grans espais de treball: la taula tècnica (serveis socials, àrees bàsiques de salut, CSMA Clot i l'associació AREOP) i la comissió comunitària (teixit associatiu, veïnal i professional). La següent gràfica sintetitza de forma esquemàtica l'univers d'actors implicats en el projecte.

c) Recursos

El projecte Escales es nodreix de les hores dels **professionals** destinats a aquesta intervenció. Això implica que el projecte no compta amb un pressupost addicional. Entre 15 i 17 professionals, depenent del moment del projecte, dediquen hores a aquesta pràctica. D'altra banda, els **recursos** necessaris per desenvolupar activitats de difusió (com el díptic en elaboració) provenen dels equips de comunicació de l'Ajuntament (districte, etc.).

Resultats

El projecte Escales ha tingut **impacte** en el col·lectiu destinatari, en l'entorn territorial i en el funcionament de l'organització responsable. Les taules tècniques funcionen des de novembre 2012 cada mes i mig amb resultats positius. En un nombre significatiu de casos, les persones objecte d'intervenció han acceptat l'ajuda dels serveis socials, tot incorporant el Servei d'Atenció a Domicili o vinculant-se sobretot amb l'Àrea Bàsica de Salut. A nivell comunitari, s'han mantingut les activitats i propostes que les entitats tenien planificades en el territori. Des de serveis socials, s'han desenvolupat assessoraments individuals a persones veïnes perjudicades o administradors de finques. Finalment, el projecte ha afavorit la intervenció conjunta i la cohesió entre serveis i entitats, així com el treball en xarxa i la interdisciplinarietat. Aquests elements han afavorit la detecció de persones en risc d'exclusió i aïllament social, de nous usuaris dels serveis de salut mental i també de persones que fins ara estaven desvinculades dels serveis de salut general.

Aprenentatge

Entre les **fortaleses** del projecte "Escales", destaca la capacitat per combinar el treball en xarxa i el treball comunitari, tots dos aspectes en què s'ha produït la plasmació pràctica de la perspectiva teòrica. El treball en xarxa permet un abordatge conjunt entre diferents serveis d'un tipus complex de trastorn. S'unifiquen esforços i s'aconsegueix fugir de la fragmentació en la intervenció. El treball comunitari afavoreix la intervenció amb objectius de desestigmatització i d'educació per canviar una visió estereotipada de la salut mental.

Per la seva banda, una de les **dificultats** més importants que ha experimentat el projecte és la complexitat derivada del treball de tipus comunitari. El projecte ha hagut de fer front a l'hàbit de treballar des de l'atenció individual aïllada i de protecció al pacient, als temors a que els vincles desenvolupats es puguin trencar per l'actuació d'altres agents, a la protecció de dades que dificulta el traspàs d'informació entre serveis i agents i, finalment, a les dificultats per construir consensos entre els agents implicats que tenen visions diferents del treball comunitari. Cal

esmentar també les dificultats de comprensió de la població d'un tipus de trastorn desconegut i històricament estigmatitzat.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, un dels aspectes claus és el marc institucional (com ara la taula tècnica) generat per afavorir el treball en xarxa i la corresponsabilització dels diferents agents en l'atenció de cada cas. Així mateix, el projecte presenta altres aspectes amb caràcter de transferibilitat, com ara els instruments de valoració i seguiment dels casos o l'atenció multidimensional d'una problemàtica bio-psico-social.

Informació pràctica

Promogut/Impulsat per: Serveis Socials Clot-Camp de l'Arpa

Professional/tècnic referent: Carolina Corral - 932565885- ccorral@bcn.cat i Albert Garcia - 932565884- agarciarod@bcn.cat

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
Fitxa proposta del projecte	<i>Document</i>	2010
Fitxa identificativa de les accions comunitàries	<i>Document</i>	Primer semestre 2011
Fitxa de seguiment de les accions comunitàries	<i>Document</i>	24/04/2014
Fitxa sessió de presentació del PIAISS (Pla interdepartamental d'atenció i interacció social i sanitària)	<i>Document</i>	01/07/2014

Evolució

Actualització 2017

En el procés d'avaluació i redefinició i degut, en part, a l'entrada de nous participants (provinents de les pròpies entitats implicades), s'han reformulat els objectius generals del projecte i de la taula comunitària. Aquesta reformulació ha comportat la prioritització d'accions per franges d'edat i població, establint com a prioritari el treball sobre salut mental en la franja d'adolescència i joventut, que s'ha iniciat als instituts de secundària públics del territori.

Última actualització a març de 2020

Arrel de la pandèmia va quedar dissolta les 2 taules que conformaven el Projecte i no s' han tornat a activar. Els serveis de la comunitat van deixar de participar.